

Kungl. bibliotekets årsberättelse. Årg. 1915

1903- 1954: AW

National Library
of Sweden

KUNGL. BIBLIOTEKETS

ÅRSBERÄTTELSE

1915

STOCKHOLM 1916

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

161089

KUNGL. BIBLIOTEKET

ÅRSBERÄTTELSE

1915

Stockholm, 1916.
H. & P. Åberg, boktryckeri.
100 N:o.

mån
ment
1910.
eller
daga
e. n
f. m
från
19
gång
tabel
hand
(2,50
(föreg
utläm
av ti
gåenc
tal, s
under
i läse
platse
arsed
stunc
1-

Årsberättelse för år 1915.

Till Konungen.

Kungl. biblioteket har år 1915 hållits tillgängligt för allmänheten under de tider, som föreskrivits i § 2 av nådiga reglementet för Kungl. bibliotekets begagnande den 30 december 1910. Låneexpeditionen har varit öppen dagligen i sex timmar, eller från kl. 10 f. m. till kl. 4 e. m., under sammanlagt 303 dagar. Läsesalen har varit öppen från kl. 10 f. m. till kl. 9 e. m., eller elva timmar dagligen, under 237 dagar; från kl. 10 f. m. till kl. 6 e. m., eller åtta timmar dagligen, under 46 dagar; från kl. 10 f. m. till kl. 4 e. m., eller sex timmar dagligen, under 19 dagar. Sammanlagt har alltså läsesalen under året varit tillgänglig 3,089 timmar.

Antalet besök och begagnade böcker framgår av följande tabell. I summan för i läsesalen begagnade böcker ingå 4,080 handskriftsvolymer (mot 3,220 föreg. år) samt 3,835 tidningsband (2,369 föreg. år). I hemlånens antal äro inräknade 1,484 nummer (föreg. år 1,517), företrädesvis porträtter, planscher m. m., som utlämnats för en dag till fotografisk avbildning.

Av tabellen framgår, att såväl antalet besök som summan av till begagnande framtagna böcker betydligt ökats mot föregående år; siffrorna i resp. kolumner visa i själva verket de högsta tal, som någonsin hittills uppnåtts. En följd härav har varit, att under de tider, då tilloppet av besökande varit störst, utrymmet i läsesalen anlitats nära intill gränsen av vad de befintliga arbetsplatserna medgiva, ävensom att den för allmänhetens betjänande avsedda arbetskraften tagits i anspråk så långt dess förmåga räckt, stundom måhända utöver vad man av densamma kunnat billigtvis

Månad	Besök			Begagnade böcker m. m.		
	i läsesalen	i forskare- rummet	i visnings- salen	i läsesalen (utom referens- biblioteket)	i forskare- rummet	hemlån
Januari	4,875	126	278	9,481	238	1,308
Februari	4,763	119	208	9,905	224	1,304
Mars	5,170	134	286	11,902	182	1,503
April	4,638	111	264	9,913	187	1,449
Maj	4,307	93	262	9,953	91	1,157
Juni	3,527	71	393	6,679	140	1,149
Juli	2,787	53	377	5,534	104	969
Augusti	2,764	84	84	5,920	241	869
September	4,586	74	184	10,039	186	1,222
Oktober	5,632	87	227	11,766	346	1,454
November	5,855	120	217	11,803	325	1,425
December	4,607	88	150	9,525	280	1,081
Summa	53,511	1,160	2,930	112,420	2,544	14,890
Motsvarande siffror						
för 1913	44,783	—	1,852	87,947	—	15,489
1914	49,769	1,284	4,012	94,669	2,415	15,596

for dra. Bland de besökande har särskilt bemärkts ett osedvanligt stort antal utlänningar, vilka uppsökt biblioteket mindre för egentligt forskningsarbete än för att genom läsning fylla ledigheten från andra sysselsättningar. Till bruk för dessa hava delar av samlingarna, vilka annars mera sällan anlitas, såsom slavisk, t. o. m. japansk litteratur, kommit i flitigare användning.

I forskarorummet hava under året 30 personer för längre eller kortare tid fått studieplatser åt sig upplåtna. De böcker, som begagnats av dessa personer, hava i tabellen räknats endast då de första gången framtagits, ej såsom i den allmänna läsesalen för varje besök särskilt.

Nedgången av besöken i visningssalen förklaras till en del därav, att den dagliga visningstiden minskats med två timmar; under tiden kl. 10—12 varje dag har nämligen visningssalen förbehållits för användningen av de numera huvudsakligen till denna sal förlagda porträtt- och planschsamlingarna (för sådan användning hava därstädes under året framlagts omkring 600 portföljer och

lösa blad). Den egentliga anledningen till den ifrågavarande minskningen torde dock vara att söka i den uteblivna turisttrafiken.

Hemlånens antal har icke väsentligt avvikit från den medelsiffra, 15,000, som under en följd av år antecknats.

Kungl. bibliotekets låneförbindelser med andra bibliotek belyses, i vad angår tryckta böcker (för handskrifter redogöres särskilt), av följande tabell:

	Antal band	
	utlånade till	inlånade från
Uppsala universitetsbibliotek	696	252
Lunds »	233	45
Göteborgs stadsbibliotek	214	16
Övriga stadsbibliotek	49	—
Läroverksbibliotek	367	3
Landsarkivet i Vadstena	17	—
Högs kyrkoarkiv, Hudiksvall	—	1
Vetenskaps societetens bibliotek, Uppsala .	—	1
Kungl. biblioteket, Köbenhavn	19	5
Universitetsbiblioteket, Kristiania	9	—
Lübeckische Stadtbibliotek	—	3
Summa	1,604	326

Att låneförbindelserna med utlandet, med ett enda undantag, varit inskränkta till bibliotek i de skandinaviska länderna, har haft sin grund däri, att i följd av riskerna under krigstiden lånesändningar såväl till som från övriga länder icke kunnat medgivas.

Ur handskriftssamlingen hava — frånräknat porträtt, planscher och kartor samt Klercker-Mattonska genealogiska samlingen, av vilken under året 217 nummer varit framtagna — för begagnande av 412 personer inom Kungl. biblioteket utur dess eget förråd framtagits 1,103 volymer. I denna siffra äro jämväl inräknade dels de handskrifter till ett antal av 76, vilka använts av forskare, som fått sig arbetsplats anvisad i handskrifts avdelningens arbetsrum, dels de, vilka begagnats inom forskarummet, uppgående till ett antal av 213.

Från Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, Musikaliska akademien, Riksarkivet, Slottsarkivet, Kungl. teaterns arkiv, Överintendentensämbetet, universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund Göteborgs stadsbibliotek, Linköpings domkapitel, Arboga magistrat,

landsarkiven i Uppsala, Lund och Vadstena, Jönköpings stadsarkiv, kyrkoarkiven i Jönköping och Nyköping, stifts- och läroverksbiblioteken i Linköping, Karlstad, Kalmar, Skara, Visby och Växjö, frih. Bonde (Ericsson), greve Trolle Bonde (Trolleholm), greve Brahe (Skokloster), greve Cronstedt (Fullerö), greve Falkenberg (Brokind), Arv. Hernmarck (Djursholm), frih. Klinckowström (Stafsund), R. Montgomery Cederhjelm (Segersjö), greve Mörner (Esplunda), fru Anna Retzius (Stockholm), O. Smith (Karlshamn), Jac. Tersmeden (Uppsala), greve A. Wachtmeister (Kulla-Gunnarstorp) och greve H. G. Trolle Wachtmeister (Trolle-Ljungby) samt kungliga biblioteket och universitetsbiblioteket i Köpenhamn hava för begagnande inom Kungl. biblioteket såsom lån erhållits 360 handskriftsvolymer fördelade på 151 särskilda lån, vilka siffror ej ingå i ovanstående tabell.

För begagnande utom Kungl. biblioteket hava från handskriftsavdelningen under året utlämnats 238 volymer, fördelade på 81 särskilda lån. Låntagare hava varit: Vetenskapsakademien, Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, Riksarkivet, Livrustkammaren, Riksbanken, universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund, Göteborgs stadsbibliotek, landsarkiven i Uppsala och Lund, stifts- och läroverksbiblioteken i Linköping, Skara och Visby samt kungliga biblioteket och universitetsbiblioteket i Köpenhamn. Inom Stockholm hava 75 handskrifter utlämnats för reproduktion.

Lån från tidigare år innehades vid 1915 års början fortfarande av universitetsbiblioteken i Gand, Rennes och Kiev, kungl. biblioteket i Haag samt vetenskapsakademien i Krakau. Av dessa har den till Rennes utlånade handskriften blivit återlämnad, och åtgärd har vidtagits för att på diplomatisk väg återfordra lånen till Gand, en åtgärd vilken under innevarande år kröntes med framgång, så att numera samtliga till biblioteket i sistnämnda stad utlånade handskrifter och böcker genom utrikesdepartementets bemedling blivit återställda.

Kungl. biblioteket har under året vunnit en totaltillväxt av 62,062 tryckalster. Genom boktryckeriernas i lag föreskrivna leveranser hava inkommit 47,971, tillökande Kungl. bibliotekets svenska avdelning. Leveransernas antal har under året uppgått

till 735 från 585 boktryckerier, varav 46 leveranser omfattar tryckalster från två eller flera kalenderår. Genom köp, gåvor och byten har vunnits en totaltillökning av 14,091 tryckalster.

Med avseende å sättet, huru tryckalstren tillfallit biblioteket, har hela tillökningen, fördelad på de båda tryckavdelningarna varit följande:

<i>Svenska avdelningen.</i>	Antal tryckalster
Boktryckerileverans för 1903—1913 (där- ibland 1 tidning, 1 flygblad samt 2 tid- skrifter)	1,921 st.
Boktryckerileverans för 1914 (däribland 328 hela och 115 halva tidningsårgångar) . .	38,723 »
Boktryckerileverans för 1915 (däribland 12 hela och 113 halva tidningsårgångar) . .	<u>7,327 »</u> 47,971 st.
Gåvor (därav 27 musikalien samt 30 kar- tor och planscher)	2,799 »
Inköp genom den svenska bokhandeln (därav 264 musikalien)	459 st.
» av diverse personer i Sverige (därav 2 planscher)	85 »
» i utlandet (därav 110 musikalien) . .	<u>414 »</u> 958 »
Summa tryckalster	51,728 st.

<i>Utländska avdelningen.</i>	Antal tryckalster.
Gåvor och byten (därav 33 kartor och planscher) . .	2,950 st.
Inköp genom den svenska bokhandeln . .	6,330 st.
» av diverse personer i Sverige . . .	176 »
» i utlandet (därav 6 kartor och planscher)	<u>878 »</u> 7 384 »
Summa tryckalster	10,334 st.

Det svenska boktrycket med tryckåret 1914 har genom 1914 och 1915 årens leveranser nästan fullständigt inkommit och kan sålunda fördelas:

Fack och avdelningar.	Böcker.				Prösslavyer under 100 sidor och lösa blad.	Tidningar och Tidskrifter.				Summa Band och Häften.
	Nya.		Fortsättningar.			Nya.		Fortsättningar.		
	Antal verk.	Band och Häften.	Antal verk.	Band och Häften.		Antal tidskrifter.	Band och Häften.	Antal tidskrifter.	Band och Häften.	
Arkeologi	5	5	5	5	12	—	—	3	3	25
Astronomi	—	—	1	2	7	—	—	—	—	9
» Almanackor	—	—	22	34	89	—	—	—	—	123
Bibliografi	10	12	12	12	503	3	3	11	11	541
» Bokauktions- och bokhandelskatal.	—	—	7	44	87	—	—	—	—	131
Biografi	31	35	50	58	203	—	—	1	1	297
Disputationer	14	14	—	—	7	—	—	—	—	21
Ekonomi	61	61	113	145	2,772	15	15	90	93	a) 3,086
Encyklopedi	—	—	2	2	—	—	—	—	—	2
Filosofi och Estetik	30	36	7	8	47	—	—	4	4	95
Förenings- och Ordensväsen	1	2	7	10	175	—	—	4	4	191
Förvaltning, Stats	33	58	97	179	1,034	2	2	14	14	1,287
» Kommunal	4	4	146	200	1,149	1	1	9	9	1,363
Genealogi och Heraldik	3	3	2	2	10	—	—	—	—	15
Geografi	54	54	15	52	454	2	2	1	1	b) 563
Historia	44	47	12	12	50	—	—	2	2	111
Juridik	20	20	9	9	178	—	—	4	5	212
Kommunikationsväsen	8	8	17	29	501	—	—	7	7	c) 545
Krigsväsen	44	44	10	15	722	2	2	12	12	795
Kulturhistoria o. Etnografi	27	28	10	10	143	1	1	2	2	184
Kyrkohistoria	8	8	2	3	20	—	—	2	2	33
Litteratur, Utländsk	13	14	4	6	3	—	—	—	—	23
» Vitterhet, Svensk	53	62	37	49	675	—	—	—	—	786
» Dramatik	11	12	2	3	49	—	—	—	—	64
» Romaner	590	658	7	17	18	—	—	—	—	693
Litteraturhistoria	6	8	4	5	120	—	—	—	—	133
Lärda sällskaps skrifter	—	—	12	22	12	—	—	1	1	35
Magi	—	—	—	—	10	—	—	1	1	11
Matematik	20	20	4	4	55	—	—	3	3	82
Medicin	21	21	98	115	726	—	—	26	29	891
Musik	13	16	3	3	227	2	2	4	4	252
Naturvetenskap	40	40	26	35	195	1	1	13	13	284
Numismatik	—	—	—	—	10	—	—	—	—	10
Politik	30	31	13	29	658	—	—	2	2	720
Politisk ekonomi	35	36	142	251	6,715	11	11	122	122	d) 7,135
Polygrafer	2	6	13	61	—	7	7	22	22	96
» Allmänna tidningar	—	—	—	—	—	13	13	408	408	421
» Flygblad	—	—	—	—	345	—	—	—	—	345
Religionsvetenskap	8	8	1	1	—	—	—	1	1	10
Sjöväsen	3	3	7	7	203	—	—	10	10	223
Transport	1,242	1,374	919	1,439	18,184	60	60	779	786	21,843

a) Därav 891 priskuranter.

b) Därav 263 kart- och utsiktsblad.

c) Därav 357 tidtabeller.

d) Därav 1,086 tryck (stadgar, berättelser etc.) rör. arbetareföreningar och möten 377 rör. välgörenhetsföreningar och -inrättningar, 3,070 tryck rör. bolag, 240 rör. sparbanker, 893 rör. pensionsanstalter och sjukkassor, 817 rör. nykterhet etc.

Fack och Avdelningar.	Böcker.				Broshyrer under 100 sidor och lösa blad.	Tidningar och Tidskrifter.				Summa Band och Häften.
	Nya.		Fortsättningar.			Nya.		Fortsättningar.		
	Antal verk.	Band och Häften.	Antal verk.	Band och Häften.		Antal tidskrifter.	Band och häften.	Antal tidskrifter.	Band och häften.	
Transport	1,242	1,374	919	1,439	18,184	60	60	779	786	21,843
Skrivkonst	—	—	—	—	17	—	—	1	1	18
Skön konst	22	22	8	8	120	—	—	3	3	e) 153
Sport och Gymnastik . . .	6	6	14	15	635	7	7	17	17	680
Språkvetenskap	57	61	17	20	68	—	—	8	8	157
Statistik och Statskunskap	2	2	29	75	67	2	2	12	12	158
Statsrätt	8	8	5	76	1,069	—	—	1	1	1,154
Teater	2	2	—	—	386	2	2	7	7	397
Teknologi	22	23	65	88	2,557	8	8	62	62	f) 2,738
Teologi	108	109	43	58	1,274	14	14	105	105	1,560
Undervisning	56	69	680	760	1,223	3	3	47	47	2,102
Summa	1,525	1,676	1,780	2,539	25,600	96	96	1,042	1,049	30,960

Dessutom tillkomma för 1914 (inkomna under 1914 och 1915) småtryck, som ej äro upptagna i ovanstående tabell (nämligen 1,379 bröllops- och begravningskort, 601 bokannonser o. d., 8,134 diverse annonser m. m., 1,896 konsertprogram och affischer, 7,189 cirkus- och teaterprogram samt affischer). 19,199 st.

Summa 50,159 st.

25 böcker och 3 tidskrifter, som fortsatt under år 1914 utan att utkomma med ny volym, hava icke upptagits i ovanstående tabell. I tabellens slutsumma har icke inberäknats det antal häften eller nummer, varuti vissa böcker, tidningar och tidskrifter utgivits, utan endast antalet hela eller påbörjade volymer (band, delar av band, årgångar), som utkommit under det angivna året.

Hela den periodiska litteraturen i Sverige under 1914 har uppgått till 1,142 tidningar och tidskrifter.

Sju boktryckare, som försummat att i vederbörlig ordning insända arkivexemplar, hava med anledning därav anmälts till åtal.

Den utländska tillökningen (frånräknat fortsättningar från föregående år) fördelas efter vetenskaper på följande sätt:

e) Därav 210 planschblad.

f) Därav 1,950 priskuranter.

	Antal verk.	Antal band och häften.
Arkeologi	18	25
Bibliografi	39	56
Biografi	55	73
Dissertationer	180	180
Ekonomi och Teknologi	1	1
Encyklopedi	1	1
Etnografi	3	3
Filosofi och Estetik	31	31
Genealogi och Heraldik	17	18
Geografi och Resor	80	133
Handel	2	2
Historia	645	922
Internationell rätt	11	15
Juridik och Fångvård	24	26
Kartverk	9	37
Klassiska författare	16	21
Krigsvetenskap	14	14
Kronologi	1	1
Kulturhistoria	24	35
Kyrkohistoria	26	38
Litteratur	28	70
Litteraturhistoria	72	80
Lärda sällskap	2	2
Medeltids- och Folklitteratur	11	14
Medicin	3	3
Musik	13	15
Naturvetenskap	14	16
Numismatik	1	1
Paleografi	2	2
Paleotyper	61	61
Politisk ekonomi	31	59
Polygrafer och tidskrifter	10	40
Religionsvetenskap	16	35
Sjöväsen	7	9
Skön konst	82	200
Språkvetenskap	42	82
Statistik	5	5
Transport	1,597	2,326

	Antal verk.	Antal band och häften.
Transport	1,597	2,326
Statsrätt, Statsvetenskap och Statslära	15	32
Teater	8	8
Teologi	16	58
Typografi	2	2
Undervisning	11	11
Utsikter	2	2
Utställningar	2	4
Summa	1653	2443

I denna fackfördelning äro icke de utländska verk medräknade, vilka erhållits från Hans Maj:t Konungens bibliotek, ej heller de som utvalts ur statsgeologen Axel Lindströms boksamling.

Under år 1915 i läsesalen framlagda tidskrifter fördela sig på följande sätt:

Svenska (därav 3 i Finland utkomna)	56
Danska och norska	25
Övriga utländska	152
	233

Hela antalet utländska tidskrifter uppgår till 343, därav 25 erhållits som gåva.

Urvalet ur den samling böcker, som år 1914 överlämnats från Hans Maj:t Konungens bibliotek, har under året fortgått och i det närmaste avslutats. Härigenom har den utländska tryckavdelningen vunnit en tillväxt av 474 volymer, och till svenska avdelningens s. k. »praktksamling» hava lagts ytterligare 137 volymer (utom 404 under föreg. år). Tillsammans har alltså ur den ifrågavarande samlingen vunnits en tillökning av 1,015 volymer. Ytterligare ett mindre antal band torde under den närmaste tiden komma att med Kungl. bibliotekets samlingar införlivas, varefter disposition av återstoden i överensstämmelse med villkoren vid överlämnandet omedelbart skall verkställas. Det gjorda förvärvet har emellertid blivit katalogiserat, och i sammanhang härmed har medelst den arbetskraft, som står till förfogande för katalogiserande av bibliotekets äldre delar, hela den svenska

»praktksamlingen» blivit omordnad och förtecknad. Denna samling, med vilken tid efter annan införlivats svenska dupletter, som på grund av sin dyrbarare utstyrelse ansetts böra behållas och undantagas från utlåningen, omfattar efter det senaste förvärvet 4,216 band och 50 portföljer innehållande småskrifter.

Även urvalet ur framlidne statsgeologen *Axel Lindströms* boksamling har fortgått och kan nu sägas vara i huvudsak avslutat; endast granskningen av de svenska akademiska disputationerna återstår att verkställa. Till denna samling hörande 203 st. paket innehållande småskrifter hava under året blivit genomgångna (genom andre bibliotekarien Setterwall). Katalogiseringen av förvärvet ur den Lindströmska samlingen har fullbordats för den på utländska avdelningen fallande delen; av det dithörande svenska trycket hava 715 nummer katalogiserats och uppställts på resp. fack, 152 nummer småtryck hava inordnats direkt på sina platser, och förtecknandet av återstoden pågår med hjälp av arbetskrafter inom den kvinnliga katalogiseringsavdelningen. Då ur den Lindströmska samlingen ytterligare endast en obetydlig tillökning torde vara att förvänta (från de ovannämnda disputationerna), har den förut uppskjutna redogörelsen för hela det ur sagda samling vunna förvärvet synts nu böra meddelas. Storleken av detta förvärv framgår av följande sammanställning:

för svenska avdelningen:	
band och häften, katalogiserade eller att katalogisera	1,580 st.
småtryck, ej avsedda att katalogiseras (däribland 66 tillfällighetsverser)	153 »
för utländska avdelningen:	
472 verk, utgörande band och häften	668 »
Summa 2,401 st.	

Detta förvärv, som lämnats å sido i föregående redogörelser, har inräknats i ovan meddelade uppgift om samlingarnas tillväxt under 1915 och bidragit att höja dess totalbelopp till en förut icke uppnådd siffra. Betydelsen av det Lindströmska förvärvet ligger huvudsakligen i det stora antal tryck — visserligen till innehåll och omfång oftast obetydliga — som därigenom vunnits för bibliotekets svenska samling, vars fullständigande utgör en av institutionens förnämsta uppgifter. Det från denna synpunkt verkställda urvalet kan å andra sidan ej sägas hava i väsentlig mån inkräktat på huvudsyftet för Lindströms donation, eller att

hans efterlämnade boksamling skall tjäna som grundstomme för upprättande av ett stadsbibliotek i Jönköping. Den såväl till innehållt värdefullaste som till omfånget mest betydande delen av samlingen kommer nämligen såsom för Kungl. biblioteket obehörlig att tillfalla nämnda stad. Överlämnandet av denna del, som på begäran av vederbörande i Jönköping hittills fått kvarstå i Kungl. biblioteket, kommer under den närmaste tiden att verkställas.

Bland skänker till tryckavdelningen är att framhålla, att från *Harmångers kyrkoarkiv* har till Kungl. biblioteket överlämnats bl. 2—4 av ett defekt exemplar av Psalterium latinum, tryckt i Magdeburg år 1481 av Bartholomaeus Ghotan, varigenom bibliotekets exemplar av denna sällsynta inkunabel kompletterats, så att nu endast två blad saknas i detsamma.

Kungl. bibliotekets handskriftsavdelning har under året ökat med 38 nummer, varav flera omfatta ett större antal volymer eller fasciklar. Av dessa utgöra 16 nummer gåvor, 4 ha överlämnats från andra institutioner och 18 ha förvärvats genom köp.

Bland de nyförvärvade handskrifterna förtjäna följande ett särskilt omnämnande:

Från kapten *Otto W. Bergströms* stärbhus har inköpts en samling av 21 volymer biografiska anteckningar och excerpter ur kyrkoböcker, m. m.

Likaså inköptes från bokförläggaren *Hjalmar Linnströms* (död d. 22 juli 1914) stärbhus dennes brevväxling ang. det av honom utgivna »Svenskt boklexikon 1830—65», förvarad i 34 kartonger.

Från ryttmästaren *K. R. G. Montgomerys* stärbhus erhöill biblioteket som gåva 20 fasciklar och konvolut, innehållande historiska och topografiska handlingar och anteckningar rörande Värmdön vid Stockholm.

F. d. överståthållaren i Stockholm frih. *Gustaf Tamm* har skänkt biblioteket en prakthandskrift av korånen på arabiska i samtidigt orientalistiskt band, en gåva år 1657 till svenske ambassadören i Turkiet Claës Rålamb från Ali Abdallah.

Bland förvärvade handskrifter i svensk vitterhet märkas en samling noveller av friherrinnan *Aurore von Haxthausen*, f. Gyllenhaal (sign. Klara Kuhlman), ett poem av *Nicander* (autograf),

egenhändiga anteckningar, utkast m. m. av *Fredrika Bremer*, ett fragmentariskt poem av *Ɖ. O. Wallin*, brev från *Leopold, C. G. Tessin, B. v. Beskow, Böttiger, Emilie Flygare-Carlén*, m. fl. Från enskild person ha i olika poster inköpts efterlämnade manuskript av *G. H. Melin*, såsom »Loggbok ombord på briggen Ceres från Stockholm till Lissabon 1839 af en landtkrabba», »Papperskorgen», diverse koncept på vers och prosa samt renskrifter av egna och andras poem och andra smärre skrifter.

Kommendörkaptenen vid flottan *G. Unger* har skänkt en samling *Fryxelliana*, däribland brev och anteckningar om Fryxells arbete i svenska historien.

Av märkligare brev, som förvärvats, utom de redan nämnda av litterärt intresse, märkas 1 brev från *Gustaf IV Adolf* ^{7/3} 1786, 18 brev från *C. O. Cronstedt*, Sveaborg, till Ankarheim 1793—97 (Hammers auktion), brev från *P. G. Ahnfeldt, A. I. Arwidsson, El. Fries, G. O. Hyltén-Cavallius* m. fl.

Avskrifter av föreläsningar ha även förvärvats, såsom *M. Calonii* föreläsningar i civil- och kriminallagfarenheten (köp), *P. E. Bergfalk*, Föreläsningar i politirätten (gåva av herr G. Sylvan), *Ad. Noreen*, Fornsvensk grammatik (gåva av lektor N. Beckman).

Författaren *Sigurd Dahlbäck* har skänkt en samling *Boströmiana*, dels manuskript till »Den Speculative Philosophen Johan Jakob Borelius i Calmar» (fragment), dels sex brev till sedermera rektor *C. Ɖ. Dahlbäck* 1860—65. I samlingen ingå även brev till denne från *G. Ɖ. Keyser* och *C. Y. Sahlin*.

Från Kungl. musikaliska akademiens bibliotek ha som gåva överlämnats 90 volymer talpjäser, härrörande från Mindre Teatern i Stockholm och förvärvade på en Hammersauktion.

Från Kungl. Kammarkollegium hava under året på begäran av Kungl. biblioteket överlämnats några för bibliotekets samlingar särskilt viktiga gamla pergamentsomslag, vilka blivit funna under den på uppdrag av Eders Kungl. Maj:t föranstaltade undersökningen av gamla arkivalieomslag i Kammararkivet och Riksarkivet, vars resultat offentliggjorts i Kungl. bibliotekets handlingar Bd 34. De till biblioteket överlämnade omslagen utgöras dels av tryckta blad, näml. kartongbladet till fol. f. ix av det gamla Uppsala-

missalet (Stockholm 1484), fol. 6, 7, 79, 82 av Manuale Upsalense ibid., c:a 1487), fol. ex, fij, fix av Graduale Svecicum (Lübeck 1493), dels av fragment av fornsvenska handskrifter: fsv. bearbetning av Catholicon, 2 blad fr. början av 1400-talet, fsv. dikt om Kristi uppståndelse, 1½ blad fr. 1300-talets förra hälft, fsv. legendariet, 1½ blad fr. början av 1300-talet (se om dessa fragment redogörelse för de nämnda forskningarna i Kammararkivet, s. 62—65).

Från Slottsarkivet ha likaledes ett mindre antal pergamentsblad (5) blivit överlämnade till Kungl. biblioteket, däribland blad av den s. k. magister Mathias bibelkonkordans.

Från Krigsarkivet ha överlämnats handlingar och uppsatser av historiskt innehåll (från Karl XIII:s och Karl XIV Johans tid), utgörande rester av revisionssekreteraren B. F. Rothoffs efterlämnade samlingar, vilka i övrigt införlivats med Krigsarkivet. Samma arkiv har dessutom insänt till Kungl. biblioteket ett större antal (340) pergamentsomslag, för det mesta vackert bibehållna, av äldre liturgiska och andra medeltidshandskrifter, vilka tjänat som omslag åt där förvarade arkivalier.

Genom den 7 februari 1915 dagtecknat testamente har den såsom fornminnesvän kände konduktören *F. J. E. Eneström*, vilken sedermera avlidit den 22 i samma månad, erbjudit Kungl. biblioteket att såsom depositum mottaga hans brevväxling med vetenskapsmän på det arkeologiska området, under villkor att depositionen skulle förvaras under försegling och ej få öppnas förr än hundra år efter testators död. Sedan erbjudandet förklarats antaget — dock med uttryck av tvekan angående det därvid fästade villkorets lämplighet — har depositionen blivit till Kungl. biblioteket överlämnad.

Kungl. bibliotekets samling av *Svenska ex-libris* har under året genom gåvor och byten samt leverans från tryckerier ökats med 75 nummer.

En samling *tidningsurklipp*, rörande riksdagsmannavalen 1911, uppfodrade å blad och inbundna i 14 volymer, har såsom gåva

överlämnats från allmänna valmansföreningen, till vilken samlingens bildare, överste *Wilhelm Ridderstad*, överlåtit densamma med villkor att den efter begagnandet skulle tillfalla Kungl. biblioteket.

»Doktor Gustaf Berghmans Elzeviersamling» har under året ökat med 8 verk i 8 volymer, av vilka 4 inköpts med för ändamålet avsedda räntemedel från den under statskontorets förvaltning stående »Gustaf Berghmans donationsfond», 3 erhållits som gåva, och 1 överflyttats från utländska tryckavdelningen.

Uppmätningen av årets accession utvisar följande antal längdmeter av ryggarnas sammanlagda bredd:

Tryckalster: inkomna såsom köp eller gåva	149,76 m.
avlämnade från svenska boktryckerier	71,95 »
Handskrifter	5,96 »
Tidningsurklipp	1,03 »
	Summa 228,70 m.

Hela meterlängden av Kungl. bibliotekets böcker och handskrifter, svenska tidningar icke medräknade, uppgår för närvarande till 12,572,07 m.

Såsom en av årets betydelsefullaste tilldragelser har jag att hos Eders Kungl. Maj:t anmäla, att Kungl. biblioteket genom testamente av herr Fredrik Vult von Stejern i Saltsjöbaden och hans maka Gerda Vult von Stejern, född Söderberg, fått sig tillförsäkrad en donation av synnerligen högt värde. I sagda testamente, som den 2 december 1915 överlämnats till riksbibliotekarien, hava donatorerna tillkänagivit sig vilja till gagn för svensk Goetheforskning till Kungl. biblioteket överlämna den stora samling Goethelitteratur, som herr Vult von Stejern under årens lopp hopbragt. Utom själva boksamlingen, som innehåller verk av och om Goethe, omfattar donationen dels till samlingen hörande tidningsurklipp och icke inramade porträtt, dels en betydande samling Wagnerlitteratur, såväl böcker som musikalier och tidningsurklipp. De närmare bestämmelserna vid donationen framgå av till denna berättelse fogad kopia av det testamentariska för-

ordnandet. Den tacksägelse, som redan blivit uttalad för den dyrbara gåvan, anser jag mig böra inför Eders Kungl. Maj:t här förnya.

Kungl. bibliotekets bok- och handskriftssamlingar hava under året fått mottaga skänker av nedannämnda myndigheter och institutioner:

Svenska:

- Stockholm. K. Justitiedepartementet.
» K. Utrikesdepartementet.
» K. Lantförvarsdepartementets kommandoexpedition.
» K. Civildepartementet.
» K. Ecklesiastikdepartementet.
» K. Jordbruksdepartementet.
» K. Fångvårdsstyrelsen.
» K. Telegrafstyrelsen.
» K. Järnvägsstyrelsen.
» K. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.
» K. Vattenfallsstyrelsen.
» K. Medicinalstyrelsen.
» Statsmedicinska anstalten.
» K. Försäkringsinspektionen.
» K. Socialstyrelsen.
» K. Pensionsstyrelsen.
» K. Statskontoret.
» K. Kommerskollegium.
» K. Statistiska centralbyrån.
» Postsparbanken.
» Riksarkivet.
» Nationalmusei konstavdelning.
» Bibliotekskonsulenterna.
» K. Lantmäteristyrelsen.
» Sveriges geologiska undersökning.
» Hydrografiska byrån.
» Riksdagens bibliotek.
» Riksbanken.
» Riksgäldskontoret.
» Justitieombudsmanen.
» Krigsarkivet.

- Stockholm. K. Sjökarteverket.
 » Högre latinläroverket å Norrmalm.
 » Högre allmänna läroverket å Södermalm.
 » Högre realläroverket å Östermalm.
 » » » å Norrmalm.
 » Jakobs realskola.
 » Kungsholmens realskola.
 » Nya elementarskolan.
 » Centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.
 » Svenska akademien.
 » Svenska akademiens Nobelbibliotek.
 » K. Vetenskapsakademien.
 » K. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien
 » Stockholms stads statistiska kontor.
 » Stockholms stads kyrkogårdsnämnd.
 » A.-B. Centraltryckeriet.
 » A.-B. Svenska kyrkans diakonistyrelses bokförlag.
 » Allmänna Svenska boktryckareföreningen.
 » Föreningen Handarbetets vänner.
 » » Kvinnliga missionsarbeten.
 » Försäkringsföreningen.
 » Glasförsäkringsaktiebolaget Stella.
 » Kvinnliga kontorist- och expeditföreningen.
 » Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.
 » Kooperativa förbundet.
 » Nationalföreningen mot tuberkulos.
 » Nordiska museet.
 » Oxelösunds rederiaktiebolag.
 » Personhistoriska samfundet.
 » Redaktionen av Guldsmedsposten.
 » » » »Nordstiernan, organ för de sista dagars helige».
 » » » Militärnyheter.
 » » » Ord och bild.
 » » » Social tidskrift.
 » » » Svenska manufakturbladet.
 » » » Söndagsskolklockan
 » Röda korsets konferens 1915.
 » Stockholms förenade studentkårers centralkommitté.

- Stockholm. Svensk läraretidnings förlagsaktiebolag.
 » Svenska arbetsgivareföreningen.
 » » bankföreningen.
 » » djurskyddsföreningarnas centralförbund.
 » » livförsäkringsanstalten Trygg.
 » » missionsförbundet.
 » » sällskapet för antropologi och geografi.
 » » teknologföreningen.
 » Sveriges allmänna exportförening.
 » Sveriges kontoristförening.
 » Teosofiska centralbyrån.
 » Åhlinska skolan.
- Bomhus. Expeditionen av Skogvaktaren.
- Göteborg. A.-B. Svenska maskinagenturen Holmer.
 » Göteborgs bibelsällskap.
 » Redaktionen av Sveriges Restauranttidning.
 » Sigrid Rudebecks skola.
 » Stadsbiblioteket.
 » K. Vetenskaps- och vitterhetssamhället.
- Halmstad. Frökontrollanstalten.
 » Statens kemiska station.
- Hedemora. Redaktionen av Avesta-Posten.
- Härnösand. Västernorrlands läns landsting.
- Hälsingborg. Bageri- och byggnadsföreningen N:r 3.
 » Föreningen Folkets hus.
 » Rederiaktiebolaget »Fenja».
 » » »Vala».
 » Skånska järnvägsmännens lifförsäkringsförening.
- Jönköping. Ångbåtsaktiebolaget Jönköping—Stockholm.
- Karlskrona. Blekinge läns hushållningssällskap.
- Karlstad. Värmlands läns landsting.
- Kristianstad. Kristianstads läns hushållningssällskap.
- Landskrona. Fackskolor.
- Lilla Edet. Ångbåtsaktiebolaget Nohl.
- Lund. Universitetsbiblioteket.
 » Universitetets geologiska museum.
- Malmö. Biblioteks- och föreläsningsföreningen.
 » Flensburgska vårdanstalten för späda barn.
 » Förste provinsialläkaren i Malmöhus län.
 » Södra Sveriges ångpanneförening.

Motala.	Motala rederiaktiebolag.
Nora.	A.-B. Sägbladsfabriken.
Skövde.	Skaraborgs enskilda bank.
»	Skaraborgs läns hushållningssällskap.
Södertälje.	Södertälje ångslupsaktiebolag.
Uppsala.	Universitetsbiblioteket.
Visby.	Gottlands läns landsting.
Örebro.	Internationella bibelstudiesällskapet.
»	Statens kemiska station.
»	Örebro läns hushållningssällskap.
Örnsköldsvik.	Örnsköldsviks lasarett.
Östersund.	Föreningen Jämtslöjd.
»	Norrlands skogsvårdsförbund.

Utländska:

Aarhus.	Statsbiblioteket.
Adelaide.	Public Library of South Australia.
Amsterdam.	Nederlandsche Bank.
»	Vereeniging ter Bevordering der Belangen des Boekhandels.
Askov	Höjskole. Vejen, Danmark.
Barcelona.	Institut d'Estudis Catalans.
Berlin.	K. Bibliothek.
»	Bibliothek des Auswärtigen Amts.
»	Direction der Disconto-Gesellschaft.
Boston.	Bureau of Statistics.
»	Massachusetts General Hospital.
»	Public Library.
»	Trustees under the will of Mary Baker Eddy.
Breslau.	Königl. und Universitätsbibliothek.
Bristol.	Municipal Public Libraries.
Bryn Athyn.	Academy of the New Church.
Bryn Mawr, Pa.	Bryn Mawr College.
Buenos Aires.	Ministerio de relaciones exteriores y culto.
Caracas.	Biblioteca Nacional.
»	Ministerio de relaciones exteriores.
»	Museo Nacional de Venezuela.
Chapel Hill.	Elisha Mitchell Scientific Society
Chicago.	John Crerar Library.

- Chicago. Field Museum of Natural History.
» Swedish Engineers' Society.
» Western Theological Seminary.
- Coimbra. Universidade.
- Des Moines. Commissioner of Labor Statistics.
- Dresden. K. öffentliche Bibliothek.
- Durham, N. C. Trinity College.
- Edinburgh. Society of Antiquaries of Scotland.
- Flagstaff, Arizona. Lowell Observatory.
- Fukuoka. Medicinische Fakultät der kaiserl. Universität.
- 's-Gravenhage. Bureau International de la Cour permanente
d'arbitrage.
» Koninklijke Bibliotheek.
- Greifswald. K. Universitätsbibliothek.
- Guayaquil. Biblioteca municipal.
- Habana. Biblioteca nacional.
- Harlem. Fondation de P. Teyler v. d. Hulst.
- Heidelberg. Heidelberger Akademie der Wissenschaften.
- Helsingfors. Finlands statsarkiv.
» Finska läkaresällskapet.
» Finska mosskulturföreningen.
» Finska vetenskaps societeten.
» Geologiska kommissionen i Finland.
» Helsingfors stads statistiska kontor.
» Landtdagens bibliotek.
» Nyfilologiska föreningen.
» Statistiska centralbyrån.
» Suomen Historiallinen Seura.
» Sällskapet för Finlands geografi.
- Ithaca. Cornell University Library.
- Karlsruhe. Grossherzogl. Badische Hof- und Landesbibliothek.
- Kristiania. Deichmanske Bibliotek.
» Departement for sociale Saker, Handel, Industri og
Fiskeri.
» Forsikringsraadet.
» Norske Historiske Kildeskiftkommission.
» Riksarkivet.
» Riksforsikringsanstalten.
» Det statistiske Centralbyraa.
» Stortingets Bibliotek.

- Kristiania. Universitetsbiblioteket.
 » Videnskabselskabet.
- Köbenhavn. Bureau du Conseil International pour l'exploration
 de la mer.
 » Dansk Skolemuseum.
 » Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
 » Generalstaben.
 » Kommissionen for det Arnamagnæanske Legat.
 » Det Kongelige Bibliotek.
 » Københavns Brandforsikring.
 » Rigsarkivet.
 » Rigsdagens Bureau.
- Königsberg. Königl. und Universitätsbibliothek.
- Lausanne. Bibliothèque cantonale et universitaire.
- Leipzig. Deutsche Bücherei des Börsenvereins der deutschen
 Buchhändler.
- Lincoln. University of Nebraska.
- Lisboa. Portugisiska regeringen (genom Joachim Bensaude, Bern).
- London. British Museum.
 » British Museum, Natural History.
 » Central Committee for National Patriotic Organizations.
 » Editor of The New Church Magazine.
 » National Union of Women's Suffrage Societies.
 » Peace Society.
 » Swedish Chamber of Commerce.
- Lübeck. Stadtbibliothek.
- Madras. Adyar Library.
- Manchester. John Rylands Library.
- Milwaukee, Wis. Hall Memorial Fund.
- Minneapolis. Minnesota Library.
- Montevideo. Direction générale de statistique.
 » Ministerio de relaciones exteriores.
- München. K. Hof- und Staatsbibliothek.
- New Haven. Connecticut Academy of Arts and Sciences.
 » Yale University Library.
- New York. New York Public Library.
 » Swedish Chamber of Commerce.
- Northampton. Forbes Library.
- Oberlin, Ohio. Wilson Ornithological Club.
- Ottawa. Department of Mines, Geological Survey.

- Ottawa. Departement of Mines, Mines Branch.
Paris. Alliance française.
» Ministère de l'instruction publique.
Pittsburgh. Carnegie Library.
Point Loma. Editor of the Theosophical Path.
Rio de Janeiro. Bibliotheca Nacional.
Rock Island. Augustana Book Concern.
Roma. Biblioteca nazionale Vittorio Emanuele.
» Institut international d'agriculture.
» R. Società geografica.
Rotterdam. Museum voor Land- en Volkenkunde en Maritiem
Museum »Prins Hendrik».
Saint Andrews. University Library.
Saint Louis. Mercantile Library Association.
Saint Paul. Minnesota Historical Society.
San Francisco. Redaktionen av Västra Sändebudet.
Santiago de Chile. Biblioteca nacional.
Springfield. Insurance Department of the State of Illinois.
Stockholm. Argentinska generalkonsulatet.
» Franska beskickningen.
» Japanska beskickningen.
» Österrikiska beskickningen.
Strassburg. K. Universitäts- und Landesbibliothek.
Sydney. Swedish Chamber of Commerce for Australasia and
the South Sea Islands.
Tegucigalpa. Biblioteca Nacional de Honduras.
Tokyo. Medizinische Fakultät der Universität.
Toronto. Canadian Institute.
Trondhjem. K. Norske Videnskabers Selskab.
Tübingen. K. Universitätsbibliothek.
Urbana. Society for the Advancement of Scandinavian Study.
» University of Illinois.
Washington. Bureau of American Ethnology.
» Carnegie Endowment for International Peace.
» Carnegie Institution.
» Department of Agriculture.
» Library of Congress.
» Public Library of the District of Columbia.
» Smithsonian Institution.
» U. S. Coast and Geodetic Survey.

Wien. Oberstes Polnisches Nationalkommitte.
Zürich. Stadtbibliothek.

Enskilda personer:

Svenska.

Adde, G., andre bibliotekarie. Stockholm.
Anderson, R., kapten. Eolshäll.
Andersson, Aksel, överbibliotekarie. Uppsala.
Andersson, Gunnar, professor. Djursholm.
Ambrosiani, S., fil. doktor. Stockholm.
Arenander, O. E., lektor. Ultuna.
Aurivillius, C., professor. Stockholm.
Bäckström, A., fil. lic. Stockholm.
Banér, Johan G. R. Ironwood, Mich.
Beckman, Nat., lektor. Stockholm.
Beijers bokförlagsaktiebolag. Stockholm.
Beijer, Malin, fru. Stockholm.
Bensow, O., kyrkoherde. Åkersberga.
Bergh, S., förste arkivarie. Stockholm.
Beskow, N., pastor. Djursholm.
Bildt, Didrik. Stockholm.
Bjerre, P., med. doktor. Stockholm.
Björck & Börjessons bokförlagsaktiebolag. Stockholm.
Björkman, E., professor. Uppsala.
Borg, A., kamrerare. Landskrona.
Brulin, H., godsägare. Stockholm.
Brunius, A., skriftställare. Lidingö villastad.
Calleberg, C. G. Gräsmark.
Collijn, G., skriftställare. Djursholm.
Collijn, I., förste bibliotekarie. Stockholm.
Dahlbäck, S., skriftställare. Åkers-Runö.
Dahlgren, E. W., riksbibliotekarie. Stockholm.
Dahlgren, S., lektor. Skara.
De Geer, Louis, friherre. Leufsta.
Dencker, S. A., brandkonsulent. Landskrona.
Djurberg, W., läkare. Stockholm.
Eckman, C. J. Jamestown, N. Y.
Efvergren, C. J., bibliotekarie. Stockholm.
Ekerot, Gunnar, skriftställare. Stockholm.

- Eklund, J. A., biskop. Karlstad.
Elkan, S., författarinna. Göteborg.
Enblom, R. S., arkitekt. Djursholm.
Erikson, Gustaf. Smolan, Kansas.
Eriksson, J., professor. Stockholm.
Essen, Axel von, friherre. Uppsala.
Essen-Möller, E., professor. Lund.
Feilitzen, Hj. von, sekreterare. Jönköping.
Fleetwood, Harald, friherre, kammarjunkare. Stockholm.
Fredenholm, Axel. Worcester, Mass.
Fröleen & C:o, bokförlagsaktiebolag. Stockholm.
Geijer, Fr., grosshandlare. Stockholm.
Gertsson, A., fil. lic. Stockholm.
Granér, G., skollärare. Motala.
Grönstedt, Johan, skriftställare. Stockholm.
Hagen, Ellen, fru. Uppsala.
Hanngren, H., kamrerare. Gävle.
Hasselberg, B., professor. Stockholm.
Henning, Ernst, professor. Stockholm.
Henschen, H. S., bankkamrerare. Chicago.
Hjärtstedt, O. W. Kristinehamn.
Hofstrand, C. O. Winnipeg, Canada.
Husberg, K. S., landshövding. Vänersborg.
Hård af Segerstad, K., biblioteksamanuens. Stockholm.
Höglund, Otto M., fil. d:r. Stockholm.
Höjer, T., kansliråd. Stockholm.
Isberg, A. U., stadsarkivarie. Malmö.
Israelson, Pontus, montör. Stockholm.
Jensen, Alfred, fil. d:r. Stockholm.
Johansson, Samuel, skogstillsyningsman. Borås.
Johnson, C. J. Bronson, Ia.
Juhlin-Dammfelt, H., professor. Djursholm.
Jäger, Fr. Stockholm.
Klason, P., professor. Stockholm.
Klinckowström, Axel, friherre. Stavsund.
Lagerberg, J. Passaic, N. J.
Lagerberg, Magnus, kammarherre. Grenna.
Lagerqvist, H., andre bibliotekarie. Stockholm.
Larsson, Fredrik. Chicago, Ill.
Leijonhufvud, Sten S., friherre, förste aktuarie. Stockholm.

- Lewenhaupt, Eugène, greve. Säbylund.
Lindberg, Alfr., f. d. dövstumlärare. Järna.
Lindegren, J. F., redaktör. Stockholm.
Lindroth, E. Stockholm.
Ljunggren, C. J. F., konsul. Kristianstad.
Lundin, P. T., ingenjör. Stockholm.
Lundström, H., domprost. Uppsala.
Lyttkens, Aug., f. d. byråchef. Stockholm.
Markstedt, Thyra, fröken. Stockholm.
Martin, F. R., fil. d:r. Florens.
Moberg, Elna, fröken. † Stockholm.
Molin, Valentin. Stockholm.
Nathorst, A. G., professor. Stockholm.
Nilsson, Albert, docent. Lund.
Nilsson, Carl F. Stockholm.
Nordström & Thulin, skeppsklarerare. Stockholm
Nygren, Ernst, fil. kand. Uppsala.
Palme, O., fil. lic. Sigtuna.
Petersens, C. af, överbibliotekarie. Lund.
Peterson, A., fru. Göteborg.
Petrelli, J., krigsarkivarie. Stockholm.
Philip, E., ingenjör. Stockholm.
Princell, J., fru. Chicago, Ill.
Rehn, O. G., hovrättsnotarie. Stockholm.
Ringborg, E., grosshandlare. Herserud.
Roosval, J., docent. Stockholm.
Rudbeck, G., frih., andre bibliotekarie. Uppsala.
Salvén, Erik, fil. kand. Stockholm.
Samsioe, Sten, skådespelare. Stockholm.
Samzelius, H., länsjägmästare. Stockholm.
Sandell, Alfred. Denver, Col.
Setterwall, K., andre bibliotekarie. Stockholm.
Stael von Holstein, L., friherre. Lund.
Stangenberg, E., med. doktor. Stockholm.
Stendahl, A. M., förste provinsialläkare. Mariestad.
Sundberg, Richard, byråingenjör. Stockholm.
Sundler, John, läroverksadjunkt. Skara.
Svalling, G., ingenjör. Stockholm.
Swan, G. N., konsul. Sioux City, Iowa.
Tamm, G., friherre, f. d. överståthållare. Stockholm.

Thorn, A. Chr., docent. Eslöv.
Tingberg, O., ingenjör. Stockholm.
Ulrich, A., borgmästare. Säter.
Unger, Gunnar, kapten. Stockholm.
Uppström, V., häradshövding. Stockholm.
Vallerius, I. D., kyrkoherde. Göteborg.
Walde, O., andre bibliotekarie. Uppsala.
Waldner, Dagmar, fru. Stocksund.
Willers, E. W., notarie. Stockholm.
Wohlin, Nils, docent. Stockholm.
Åhlander, E., amanuens. Stockholm.
Åkerblom, Axel, lektor. Malmö.
Östensson, Gottfrid, ingenjör. Stockholm.
Östman, N., amanuens. Stockholm.

Utländska:

Arseniev, B. Tula.
Birkeland, K., professor. Kristiania.
Blöndal, Sigfús. Köbenhavn.
Brand, Paul, förläggare. Bussum, Nederl.
Buss, Jas. F., Reverend. London.
Carøe, K., med. d:r. Köbenhavn.
Cascales Muñoz, José. Madrid.
Conwentz, H., professor. Berlin.
Dedenroth-Berg, A., Sagförer. Köbenhavn.
Dahlberg, R., biblioteksamanuens. Helsingfors.
Fellman, J., f. d. president. Helsingfors.
Gering, Hugo, professor. Kiel.
Hadfield, Sir Robert A. London.
Holma, Harri, bibliotekarie. Helsingfors.
Hosséus, C. C., doktor. Buenos Aires.
Koch, E., Staatsrath. Dresden.
Lenk, H. v., vice direktor. Wien.
Lessing, G., Rittergutsbesitzer. Meseberg bei Gransee.
Lomas, B. A. New York.
Mac Donald, Arthur. Washington.
Marquez, Alberto, konsul. Parahyba, Brasilien.
Olsoni, Emerik, biblioteksamanuens. Kouvola, Finland.
Palmén, E., friherre, professor. Helsingfors.
Panas, Menelaos Miltiadu. Athen.

Ratti, Achille, Prefetto della Biblioteca apostolica Vaticana. Rom.
 Riccio di San Paolo e Solbrito, Augusto, greve. Rom.
 Rudnitzky, N., pastor. Steglitz-Berlin.
 Schuck, Edward, Reverend. Minneapolis.
 Schön, Marie, fröken. Berlin.
 Solls Ltd., Mssrs. London.
 Spiwak, R. Selig, rabbin. Enskede.
 Thiébaud, Eugène, Ministre de France. Stockholm.
 Tietz, Leonhard, Aktiengesellschaft. Düsseldorf.
 Vasenius, V., professor. Helsingfors.
 Vries, Jan de. Haarlem.
 Williams, Albert E. Chicago, Ill.

Accessionerna å bibliotekets samtliga avdelningar hava blivit katalogiserade i samma utsträckning som under föregående år. För nominalkatalogen hava utskrivits 9,989 katalogblad och för realkatalogen 8,679 blad, eller tillsammans 18,668. Härav belöpa sig på den svenska avdelningen 10,330 och på den utländska 8,338 katalogblad. Härtill kommer införandet på förut skrivna katalogblad av fortsättningar och nya upplagor, för vilket arbete inga sifferuppgifter kunna meddelas. Den betydande del av det från boktryckerierna inkommande svenska småtrycket, som icke lämpligen kunnat i katalogerna förtecknas, har såsom förut av andre bibliotekarien Setterwall inordnats i vederbörande serier, under vilket arbete 482 nya portföljer, huvudsakligen inom facken Bolag, Ekonomi, Kommunalförvaltning och Undervisning, blivit fogade till de förutvarande.

Katalogiseringen av Kungl. bibliotekets ofullständigt förtecknade delar har fortgått inom svenska samlingen efter samma plan som under föregående åren. Arbetspersonalen har, utom av föreståndaren, utgjorts av fyra kvinnliga biträden. Såsom sådana hava under hela året tjänstgjort fröknarna Margareta af Klercker, Dagmar Bergström och Märta Reuterswärd. Under tiden jan.—okt. biträdde även änkefru Ingeborg Florell, som emellertid efter en kort sjukdom avled den 7 november. Genom hennes frånfalle har biblioteket förlorat en av sina bästa kvinnliga krafter; med framstående duglighet och ovanlig arbetsförmåga har hon under en sjuårig tjänstetid ägnat detsamma ett värdefullt och hängivet arbete. I fru Florells ställe inträdde fr. o. m. november fröken Harriet Nordenson, som även i början av året under 2¹/₂ månader deltagit i arbetet.

Under år 1915 har katalogiseringen och revideringen omfattat inom facket Svensk juridik avdelningarna: Möten, Föreningar, Tidskrifter, Lagar och förordningar (utom det officiella årstrycket) samt Krigs-, Medicinal- och Sjölagfarenhet. Vidare hava behandlats facken Allmän statsvetenskap, Riksdagstidningar, Allmän politik, Svensk politik, rösträttsfrågan, ävensom av facket Ekonomi avdelningarna Allmän ekonomi, Lantbruk, Skogs- och Trädgårdsskötsel samt delvis Jakt, Djurskydd och Handel. Det år 1914 påbörjade förtecknandet av svenska samlingens »praktband» har avslutats, och därjämte hava under året nytillkomna fortsättningsarbeten inom förut behandlade fack katalogiserats.

Antalet för fackkatalogen nyskrivna eller reviderade katalogblad utgör i till jämna tiotal avrundade siffror:

Svensk juridik:

Möten, Sällskap, Tidskrifter	40 blad
Lagar och förordningar	380 »
Krigs-, Medicinal- och Sjölagfarenhet	120 »
<i>Allmän statsvetenskap</i>	40 »
<i>Riksdagstidningar</i>	30 »
<i>Politik</i>	410 »

Ekonomi:

Allmän	350 »
Lantbruk	2,350 »
Skogs- och trädgårdsskötsel	840 »
Husdjurskötsel	1,250 »
Jakt och Djurskydd	370 »
Handel	180 »
<i>Svenska praktsamlingen</i>	1,730 »
<i>Diverse fack</i>	730 »

Summa 8,820 blad

Härtill kommer ett stort antal hänvisningslappar för nominalkatalogen samt hänvisningar på s. k. cards.

Av de för fackkatalogen nyskrivna bladen hava 2,900 kopierats med skrivmaskin och avskrifterna efter kollationering inordnats i nominalkatalogen.

Till inbindning hava anordnats 651 band (inräknade i redogörelsen för bokbindningsanslagets användning).

Utom de allmänna nominal- och realkatalogerna över bibliotekets tryckavdelningar, vilka det arbete, varför här redogjorts, avser att fullfölja och komplettera, finnas sedan gammalt åtskilda specialkataloger över särskilda delar av samlingarna, nämligen sådana som icke lämpligen eller alldeles icke kunna förtecknas enligt de för huvudkatalogerna gällande katalogiseringsregler. Hit höra bl. a. samlingarna av kartor, porträtt och andra planscher musikalier och tillfällighetsverser. Även tillkomsterna inom dessa avdelningar hava under året införts i vederbörande kataloger. Sålunda har katalogen över svenska tryckta musikalier ökat med 1,726 blad (965 för nominalkatalogen och 761 för realkatalogen). En ny katalog har upplagts över reproduktioner av »Svenska konstnärers arbeten» (i lösa blad, 2,905 st.); för denna hava utskrivits 420 katalogblad; och över samlingen av utländska porträtt har ett nytt register påbörjats. En större samling av franska rättegångshandlingar, s. k. »Factums», i 39 band, huvudsakligen härstammande från C. G. Tessins bibliotek, har av extra biträdet Brulin förtecknats i överensstämmelse med de regler, som följts i katalogen över franska nationalbibliotekets motsvarande samling (A. Corda, *Catalogue des Factums*. T. 1—7. Paris 1890—1905). Vid jämförelse med sistnämnda katalog har det visat sig, att Kungl. bibliotekets samling, nu förtecknad på 2,152 blad, innehåller ett betydligt antal av dessa »Factums», som icke finnas i Frankrikes förnämsta bibliotek. — Vidare har av fil. dr Harald Svanberg upprättats katalog över samlingen av kinesiskt tryck, vars äldsta delar härstamma från svenska ostindiska kompaniets tid; detta arbete har honorerats med medel ur Gustaf Berghmans testamentsfond.

Den i föregående årsberättelse omförmälda specialkatalogen över den s. k. De la Gardieska samlingen av äldre stadsvyer och historiska planscher har av förste bibliotekarien Collijn fullbordats och utgivits av trycket; den Berghmanska fonden har tagits i anspråk även för lämnande av bidrag till detta arbetes tryckningskostnad. Sedan den De la Gardieska samlingen genom den utgivna katalogen och därtill hörande avbildningar gjorts allmänare bekant, har samlingen i såväl in- som utlandet väckt berättigad uppmärksamhet och dess utomordentliga värde bekräftats genom uttalanden av kända forskare. Den till samlingen hörande unika bilden över Rom av Antonio Tempesta (1593) har reproducerats i full storlek på bekostnad av den av Uppsala universitet dispo-

nerade Ekmanska fonden och kommer att med text av professor H. Schück inom kort publiceras.

Förste bibliotekarien Collijn har även fortsatt arbetet på andra delen av kungl. bibliotekets inkunabelkatalog; tryckningen av denna del, omfattande de i Sverige tryckta inkunablerna, har under året påbörjats.

Å handskriftsavdelningen har arbetet bedrivits på vanligt sätt, varvid mesta tiden tagits i anspråk för de dagliga expeditionsgöromålen och därmed förenad korrespondens, nyförvärens behandling, katalogisering och uppställning, samlingarnas fortsatta revidering samt handskrifterns anordnande för bindning.

Utarbetandet av nominalkatalog över handskrifterna har fortgått efter den uppgjorda planen. För avdelningens kataloger hava utskrivits: för realkatalogen 11 blad och för nominalkatalogen omkring 200 blad (cards). Registreringen av framlidne bibliotekarien Harald Wieselgrens brevsamling, innehållande 4,711 brev från 513 olika personer, har av förste bibliotekarien Geete blivit fullbordad. Även katalogiseringen av den 1911 till kungl. biblioteket skänkta Meinander-Lindströmska samlingen har fortgått och avslutats beträffande folio-formaten.

Inom plansch- och kartavdelningen har, utom ovan omförmälda katalog- och registreringsarbeten, huvudsakligen följande blivit utfört. Monteringen av den s. k. »andra porträttsamlingen» har fullbordats; densamma omfattar nu 75 folioportföljer. Även monteringen av Svenska kopparstick och Svenska konstnärers arbeten (i reproduktion) har i det närmaste avslutats, så att endast samlingarnas installering i nya portföljer, där de gamla visat sig otillräckliga, ännu delvis återstår. Dessa arbeten hava utförts under ledning av extra biträdet Brulin. Ordandet av samlingen av vykort, vilka, levererade från svenska tryckerier, beräknas uppgå till ett antal av omkring 50,000 st., har påbörjats av f. d. förste bibliotekarien Beijer. Denna samling torde i ordnat skick komma att erbjuda ett ganska beaktansvärt material för den topografiska forskningen, varför det frivilliga arbete, varförutan ordandet icke kunnat komma till stånd, är synnerligen tacknämligt.

Rengöringen medelst dammsugare av bok- och handskrifts-samlingarna har med anlåtande av extra arbetskraft blivit avslutad. Den härav föranledda kostnaden har under året uppgått till 2,980 kronor 80 öre.

Den yttre bevakning av kungl. bibliotekets byggnad, som år 1914 anordnats genom provisorisk överenskommelse med aktiebolaget »Svensk nattvakt», har under året fortgått och fortfarande visat sig tillfredsställande. Med anledning av i ärendet gjord underdånig framställning har Eders Kungl. Maj:t genom nådigt beslut den 17 december 1915 dels funnit gott låta bero vid riksbibliotekariens i nämnda hänseende hittills vidtagna åtgärder, i den mån därav ej föranletts utgift, beträffande vilken anmärkning redan blivit hos kammarrätten framställd, dels anbefallt statskontoret att till bestridande av kostnaden för biblioteksbyggnadens yttre bevakning tills vidare, intill dess annorlunda kan varda av Eders Kungl. Maj:t bestämt, förskottsvis av tillgängliga medel till riksbibliotekarien på rekvisition utbetala 150 kronor i månaden. Nådig proposition om bevakningsfrågans definitiva ordnande har till innevarande års riksdag blivit avgiven.

Kungl. bibliotekets räkenskap för 1915 utvisar följande inkomster och utgifter:

Inkomster:

Avlöningsmedel	kr.	90,900,00	
Utarbetande av katalog över ofullständigt förtecknade delar av bibliotekets äldre samlingar:			
Saldo från 1914	kr.	283,39	
Extra anslag för 1915	»	11,800,00	» 12,083,39
Böckers inköp och bindning:			
Ordinarie anslag	kr.	45,000,00	
Extra anslag för 1915 till bindning	»	10,000,00	» 55,000,00
Expensmedel	»		» 19,600,00
Tryckningsanslag	»		» 8,222,12
Redigering av accessionskatalogens 29:e årgång	»		» 1,500,00
» » ett tioårsregister till accessions-			
			Transport kr. 187,305,51

	Transport kr.	187,305,51	
katalogens 21:a—30:e årgångar »		1,500,00	
Av Gustaf Berghmans testamentsfond:			
Saldo från 1914 kr.	6,32		
Kontant uppburet »	<u>2,235,00</u>	2,241,32	
Försäljning av Kungl. bibliotekets publikationer . »		581,71	
Kugelbergska donationen, kapital med ränta . . . »		<u>536,86</u>	
	Summa kronor	192,165,40	

Utgifter :

1) Löner, tjänstgöringspenningar och ortstillägg kr.	68,200,00		
Ålderstillägg »	3,600,00		
Vikariatsersättning, arvoden, flitpenningar åt extra biträden, tillfällig renskrivning, efter- middagstjänst m. m. »	<u>19,100,00</u>	kr.	90,900,00
Utarbetande av katalog över ofullständigt förtecknade de- lar av bibliotekets äldre sam- lingar kr.	11,887,36		
Saldo till 1916 »	<u>196,03</u>		12,083,39
2) Böckers inköp och bindning: Bokinköp inom Sverige (genom bokhandeln, på auktioner, un- der hand och antikvariskt) . kr.	22,066,56		
Bokinköp direkt i utlandet . . »	9,313,32		
Bokbindning »	<u>23,620,12</u>		55,000,00
3) Redigering av accessionskatalogens 29:e årgång »			1,500,00
» » ett tioårsregister till accessionskatalogens 21:a —30:e årgg. kr.	1,034,00		
Saldo till 1916 »	<u>466,00</u>		1,500,00
4) Expenser: Skrivmaterialier o. dyl. kr.	2,471,54		
Eldning, belysning, städning m. m. »	<u>13,279,07</u>		
	Transport kr.	15,750,61	160,983,39

	Transport kr. 15,750,61	160,983,39
Inköp och underhåll av inventarier	» 1,431,11	
Diverse: frakter, transporter, m. m.	» 2,418,28	» 19,600,00
5) Tryckningskostnader betalda av anslag	kr. 8,222,12	
av medel influtna genom försäljning av bibliotekets publikationer	» 581,71	
av medel ur Gustaf Berghmans testamentsfond	» 700,00	» 9,503,83
6) D:r Gustaf Berghmans elzeviersamling, komplettering, inbindning och vård	kr. 1,036,72	
Saldo till 1916	» 4,60	» 1,041,32
Katalogisering av Kungl. bibliotekets samling av kinesiska böcker	»	500,00
(Tryckning av katalog: bidrag till tryckningskostnader, 700 kr.)		
7) Kugelbergiska donationen:		
Saldo till 1916	»	536,86
	Summa kronor	192,165,40

Användningen av ovan icke specificerade utgiftssummor framgår av följande tabeller:

Vikariatsersättningar	kr. 1,547,72
Arvoden åt e. o. tjänstemän	» 8,250,00
» » extra vaktmästare	» 750,00
» för ordnande av porträttsamlingen	» 150,00
» » » kartsamlingen och diverse samlingar av svenskt småtryck	» 1,000,00
» för uppsamlande av svenskt tryck i Amerika under 1915	» 200,00
Flitpenningar åt extra biträden	» 3,647,50
Tillfällig renskrivning	» 124,78
Eftermiddagstjänst	» 2,830,00
Upppassning i tamburen	» 600,00
	Summa kronor 19,100,00

Bokinköp:

	Utländska avd.		Svenska avd.		Handskriftavd.		Summa.	
Nya böcker	12,887	07	1,114	11	—	—	14,001	18
Fortsättningar	3,071	62	272	20	—	—	3,343	82
Tidskrifter	7,201	59	429	42	—	—	7,631	01
Antikvaria	3,987	42	914	60	—	—	4,902	02
Handskrifter	—	—	—	—	1,501	85	1,501	85
Summa	27,147	70	2,730	33	1,501	85	31,379	88

Bokbindning:

	Antal band.	Kostnad.	
		Kronor.	öre.
Utländska avdelningen	1,596	4,538	71
Svenska avdelningen:			
Böcker	4,244	9,296	75
Tidningar	444	4,190	55
Handskriftsavdelningen	45	220	50
Annan bokbinderikostnad:			
Arbete utfört inom Kungl. biblioteket, avlöning . . .	—	2,997	—
» » » » » materialier	—	1,060	56
Arbete utfört utom Kungl. biblioteket (lagningar, kartonger, portföljer m. m.)	—	1,316	05
Summa	6,329	23,620	12

I föregående årsberättelse anmärktes, att efter krigets utbrott bibliotekets direkta förbindelser med den utländska bokhandeln, särskilt den engelska och den franska, försvarats och i flera fall alldeles inställts. Detta avbrott i förbindelserna har gjort sig gällande även under 1915. Visserligen har utgiften för inköp av nya böcker för utländska avdelningen ökats mot föregående år — till icke ringa del för förvärv av litteratur om kriget och i sammanhang därmed stående frågor —, men å andra sidan utvisa posterna Fortsättningar och Tidskrifter stark nedgång. Detta har delvis sin grund i de nämnda försvarade förbindelserna med utlandet, men är i än högre grad beroende av minskningen i den vetenskapliga produktionen inom de krigförande länderna: det fort-

satta utgivandet av förut påbörjade arbeten har uteblivit, åtskilliga vetenskapliga tidskrifter hava upphört att utkomma, och av nya publikationer har väsentligen endast krigslitteratur sett dagen. De av kriget framkallade förhållandena hava utövat inflytande även på förvärvet för bibliotekets svenska avdelning, i det den i Finland utkommande svensk-språkiga litteraturen, med något enstaka undantag, icke kunnat under 1915 genom finska bokhandeln erhållas. Genom sålunda minskade inköp av nyutkommande litteratur hava i större utsträckning än vanligt antikvariska förvärv kunnat göras, både inom Sverige och i utlandet. Bland dessa förtjänar omnämnas ett antal inkunabler (62 st.), som av en svensk samlare överlåtits till Kungl. biblioteket för ett pris av 1,750 kronor. Till slut förtjänar påpekas, att inköpen av den utländska litteraturen i flera fall kunnat ske på osedvanligt förmånliga villkor genom de under året rådande växelkurserna.

Av tabellen över bokbindningen framgår, att medelkostnaden per band för utländska avdelningen varit kr. 2,84 och för svenska avdelningen kr. 2,19. Frånräknas kostnaden för de dyrbarare band, som utförts för samlingen »Verser och tal över enskilda», med ett medelpris av kr. 15,55 per band, har kostnaden per band för svenska avdelningen varit kr. 1,96. Sänkningen från 1914, då medelkostnaden utgjorde kr. 2,47 per band för denna avdelning, beror på det stora antal band, 1,020 st., som bundits för samlingen »Samtida berättelser om Sveriges krig», och vilka betingat en kostnad av endast något över kr. 0,50 per band. Medelpriset för svenska tidningar har uppgått till kr. 9,43 per band. Under 1914 blevo å centralfängelset å Långholmen bundna 103 tidningar på främmande språk, för vilka betalning erlagts under 1915; de betingade en medelkostnad av endast kr. 0,91 per band. Då därstädes till bindning blott utländska tidningar mottagas, kan biblioteket emellertid icke i större utsträckning komma i åtnjutande av detta låga pris. Inbindningen av handskrifter har dragit en kostnad av kr. 4,90 per band. Det inom biblioteket utförda bokbinderiarbetet har, såsom förut, väsentligen bestått i, utom reparationer och andra tillfälliga arbeten, montering av porträtt och gravyrer, anordnande av svenska tidningar till inbindning samt tillverkning av portföljer för det svenska småtrycket.

Tjänstepostförsändelser av olika slag hava under 1915 dragit en kostnad av kronor 2,696,27 (föregående år kr. 3,915,88), vilket belopp icke ingår i Kungl. bibliotekets räkenskap.

Den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogen har med sin 29:de årgång, omfattande året 1914, utkommit inom för dess fullbordande beräknad tid, eller i början av augusti 1915. I denna årgång har litteraturen om det pågående världskriget sammanförts i en särskild avdelning, vilken, ehuru omfattande endast under år 1914 tryckta skrifter, upptager nära nio av katalogens sidor. Av de i densamma deltagande biblioteken är det väsentligen Kungl. biblioteket, som sökt att genom inköp öka denna avdelning; att därinom ens tillnärmelsevis uppnå fullständighet har naturligtvis varit helt och hållet öfverslutet.

Arbetet å ett tioårsregister till accessionskatalogens 21:a—30:e årgångar (åren 1906—15), för vars redigering 1914 års Riksdag anvisat medel, har bedrivits enligt förut uppgjord plan under ledning av amanuensen Hallberg. I allt väsentligt avser denna plan att bringa det nya tioårsregistret i fullkomlig överensstämmelse med dess båda föregångare, men i sättet för arbetets utförande hava vidtagits ändringar, åsyftande att underlätta och förenkla detsamma samt att göra själva manuskriptet användbart redan före tryckningen.

Inom bibliotekets personal hava under år 1915 inga förändringar inträffat.

I anledning av en utav mig gjord och av läkareintyg åtföljd underdånig ansökning har Eders Kungl. Maj:t den 7 maj 1915 funnit gott medgiva, att jag, som varit skyldig att, på grund av uppnådd pensionsålder, den 7 juni 1915 avgå från min befattning såsom riksbibliotekarie, må kvarstå vid densamma tills vidare intill den 1 juli 1916.

Enligt av Eders Kungl. Maj:t meddelade förordnanden har under 1915 förste bibliotekarien Haverman varit föreståndare för katalogiseringen av ofullständigt förtecknade delar av bibliotekets äldre samlingar; en härigenom ledig förste bibliotekariebefattning har uppehållits av andre bibliotekarien Lindegren; Linde-

grens andre bibliotekariebefattning har bestritts av e. o. tjänstemannen C. J. Efvergren.

Med avseende ä förste bibliotekariernas uppdrag att vara föreståndare för bibliotekets olika avdelningar har under året ingen ändring ägt rum.

Andre bibliotekariernas tjänstgöring har i likhet med föregående år varit så fördelad, att på svenska tryckavdelningen arbetat Setterwall, Grönfeldt och Efvergren; på utländska tryckavdelningen Adde, Lagerqvist och Wieselgren; på handskriftsavdelningen Stenbock. Med undantag av Setterwall och Stenbock hava andre bibliotekarierna, i tur med de e. o. tjänstemännen, deltagit i arbetet i expeditionen.

De e. o. tjänstemännens avlöning och tjänstgöringstid hava under år 1915 varit följande:

	Årsarvode	Daglig tjänstgöringstid
Kerstin Hård af Segerstad	1,500	4 tim.
S. S. Hallberg	2,000	
A. Holmberg	2,000	5 »
S. A. Hildebrand (10 månader)	1,500	4 »
H. E. Sundström	1,500	4 »

Amanuensen S. Hallberg, som haft i uppdrag att redigera accessionskatalogens 29:e årgång, har varit i åtnjutande av högsta amanuensarvodet, 2,000 kronor, ävensom det för ändamålet beviljade extra anslaget å 1,500 kronor. Hans dagliga tjänstgöringstid har för detta uppdrags fullgörande vida överskridit det eljest för åtnjutande av högsta arvodet bestämda antalet av fem timmar.

F. d. förste bibliotekarien P. Beijer har såsom förut under större delen av året fortsatt sitt frivilliga arbete, som bestått i ordnande av porträttsamlingen och den stora samlingen av svenska vykort.

Såsom extra biträden med arvode hava under året tjänstgjort herr H. Brulin, herr L. Höjer, fröken L. Moberg, fröken S. Bergstedt (9 månader), fröken H. Nordenson och fröken L. Setterwall.

Genom nådigt beslut den 10 december 1915 har förste bibliotekarien I. Collijn förklarats berättigad att fr. o. m. år 1916 åtnjuta ett första ålderstillägg å lönen med 500 kronor.

Tjänstledighet har under året åtnjutits av förste bibliotekarien Geete fr. o. m. den 2 oktober till årets slut på grund av sjuk-

dom samt av andre bibliotekarien Grönfeldt under 1 månad för vårdande av enskilda angelägenheter.

Under riksbibliotekariens semesterledighet har dennes befattning uppehållits av förste bibliotekarien Geete (1 månad 15 dagar). Förste bibliotekarietjänst (under tjänstledighet och semesterledighet) har förrättats av andre bibliotekarien Setterwall (1 månad 15 dagar), av andre bibliotekarien Adde (2 månader), av andre bibliotekarien Grönfeldt (1 månad 15 dagar), av andre bibliotekarien Stenbock (4 månader 15 dagar), av andre bibliotekarien Lagerqvist (15 dagar) och av andre bibliotekarien Wieselgren (10 dagar). Andre bibliotekarietjänst (under tjänstledighet och semesterledighet) har uppehållits av amanuensen Kerstin Hård av Segerstad (3 månader 7 dagar), av amanuensen Hallberg (3 månader), av amanuensen Holmberg (3 månader 27 dagar), av amanuensen Hildebrand (1 månad 20 dagar) och av amanuensen Sundström (2 månader 1 dag).

En av de få överlevande ur en äldre generation av bibliotekstjänstemän har under året bortgått med f. hovrättsnotarien Carl Martin Rosenberg. Född 1843 antogs han 1866 till e. o. amanuens i Kungl. biblioteket, där han under de närmast följande åren flitigt arbetade. Från år 1868 uppbar han en av Kungl. Maj:ts årligen beviljad särskild gratifikation för biträde vid samlingarnas omordnande och katalogisering, år 1869 besökte han med statsunderstöd London för att i British Museum studera biblioteksvetenskap, och följande året gjorde han en resa till Berlin i samma syfte. Sedan han år 1873 utan att ha vunnit ordinarie anställning lämnat bibliotekstjänsten, verkade han såsom banktjänsteman, journalist, antikvarisk bokhandlare m. m.; för några år tillbaka var han mot särskild ersättning tidtals sysselsatt med förtecknande av Kungl. bibliotekets dupletter. Hans frånfälle inträffade den 30 mars 1915.

I underdånig skrivelse den 29 september 1915 har framställning gjorts om förhöjning av det på Kungl. bibliotekets stat uppförda anslaget till vikariatsersättning, arvoden, flitpenningar m. m. från 19,100 till 21,000 kronor, särskilt i syfte att kunna bereda ökad ersättning åt vid biblioteket anställda extra biträden. Sedan denna framställning vunnit Eders Kungl. Maj:ts bifall, har

nådig proposition i ärendet avlåtits till innevarande års Riksdag, som vid behandlingen av riksstatens åttonde huvudtitel därtill lämnat sitt godkännande.

Följande Eders Kungl. Maj:ts nådiga beslut hava blivit riksbibliotekariens för kännedom delgivna:

Den 7 maj 1915 angående inspektion av vissa lokala arkiv, varvid anteckningar enligt av riksarkivarien och riksbibliotekariens givna anvisningar böra göras angående i kyrkorna förvarade mera värdefulla handskrifter och boktryck, vilka anteckningar, sedan desamma till riksarkivarien inkommit, av denne böra delgivas riksbibliotekariens.

Den 28 maj 1915 angående understöd för utgivande av vissa tidskrifter, innehållande bl. a. att förste bibliotekariens Collijn för fortsatt utgivande under år 1915 av »Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen» erhållit ett anslag av 800 kronor.

Den 26 juni 1915 angående beviljat anslag för år 1916 till utgivande av statistiska tabeller över Öresundstullen.

Den 26 juni 1915 angående bidrag till avlöning under år 1916 åt den skandinaviska bibliotekariens vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris.

Den 12 augusti 1915 med anmodan att vid avgivande av förslag beträffande anslag att äskas av 1916 års riksdag iakttaga all den sparsamhet, som lämpligen låte sig göra.

Den 12 november 1915 angående anslag till svenska fornskriftsällskapet, vilket beviljats under villkor att av sällskapets under år 1916 utgivna arbeten bl. a. 82 exemplar kostnadsfritt skola överlämnas till Kungl. biblioteket.

Infordrade underdåniga utlåtanden hava av riksbibliotekariens blivit avgivna i följande ärenden:

Den 14 juli 1915 över en Riksdagens skrivelse angående semester åt arbetare och med dem likställda personer med stadigvarande sysselsättning vid statsförvaltningen.

Den 4 november 1915 angående fördelning av de 300 exemplar av svenska fornskriftsällskapets arbeten, som sällskapet ålagts att för åtnjutande av beviljat statsanslag kostnadsfritt för statens räkning avlämna.

Efter anmodan har riksbibliotekarien avgivit yttrande:

Den 17 maj 1915 till centralupphandlingsakkunniga med uppgift angående i Kungl. biblioteket använda skrivmaterialier samt därstädes förbrukade eldnings- och belysningsämnen m. m.

Den 13 juli 1915 till 1902 års löneredgeringskommitté med upplysning huruvida i de fall, då ordinarie eller därmed jämförlig befattningshavare i Kungl. biblioteket åtnjutit eller åtnjuter ledighet för särskilda uppdrag, riksbibliotekarien ansett sig kunna själv besluta i fråga om disposition av den lediga befattningshavarens lön, ortstillägg eller arvode för gottgörelse åt vikarie, eller ansett sig böra underställa frågan Kungl. Maj:ts prövning och avgörande.

Den 8 september 1915 till samma kommitté, angående införande av bestämmelser innehållande förbud för ämbets- och tjänstemän att åtaga sig enskilda uppdrag inom området för deras tjänsteverksamhet.

Den 17 september 1915 till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående av den skandinaviska bibliotekarien vid S:te Genevièvebiblioteket i Paris avgiven årsredogörelse.

Från riksarkivarien har den 8 april 1915, jämlikt nådig föreskrift, överlämnats utdrag ur landsarkivariernas i Uppsala och Vadstena samt föreståndarens för arkivdepån i Visby inspektionsberättelser för 1914, innehållande anteckningar rörande äldre handskrifter och boktryck i kyrkoarkiven. Detta meddelande har icke föranlett någon åtgärd från Kungl. bibliotekets sida.

På framställningar från utlandet har utarbetats dels en förteckning på samtliga upplagor av Walter Scott's romaner i svensk översättning, dels en förteckning av Maurus Jókai's till år 1912 på svenska utgivna skrifter. Dessa bibliografiska arbeten hava utförts av förste bibliotekarien Haverman.

Anvisningar och föreskrifter i fråga om utlåning till andra svenska bibliotek hava blivit av riksbibliotekarien fastställda den 22 december 1915 samt därefter i tryckta exemplar utdelade till samtliga

stiftsbibliotek och högre läroverks bibliotek ävensom på grund av särskilda anledningar till en del andra bibliotek i landsorten.

På förekommen anledning har riksbibliotekarien den 18 februari 1915 beslutat vissa regler för utlåning utom Stockholm av handskrifter, i huvudsakligt syfte att undantaga dem från begagnande för seminariearbeten vid universiteten.

Kungl. biblioteket har under år 1915 utgivit följande publikationer:

Riksbibliotekariens årsberättelse för 1914 (45 sidor).

Kungl. bibliotekets handlingar, 35, innehållande utom den förut utgivna årsberättelsen för 1912: »Magnus Gabriel de la Gardie's samling av äldre stadsvyer och historiska planscher i Kungl. biblioteket. Förteckning upprättad och försedd med inledning av Isak Collijn» (XXXV+77 sidor med 13 planscher).

Accessionskatalog 29 (1914) utg. genom S. Hallberg (682 s.).

Stockholm den 24 mars 1916.

Underdånigst

E. W. Dahlgren.

Bilaga.

Transumt af Testamente.

Med upphäfvande af utaf oss förut uppgjorda testamenten göra vi härmed följande förordnanden:

1:0

Då det är vår lifliga önskan att den i vår ägo befintliga samlingen af Goethelitteratur må till gagn för svensk Goetheforskning oskingrad kvarstanna i Sverige, testamentera vi härmed denna vår samling, hvaruti utom själfva boksamlingen ingå alla tidningsurklipp samt till samlingen hörande icke inramade porträtt, till Kungl. Biblioteket i Stockholm. Likaså testamentera vi till Kungl. Biblioteket *dels* den i vår ägo befintliga samlingen af Wagner-litteratur, omfattande såväl böcker som musikalier och tidningsurklipp, dock med våra arfvingar förbehållen rätt att därifrån uttaga hvad de för egen del hafva intresse af att behålla, *dels ock* den genom många år fullförda samlingen af tidningsurklipp i olika ämnen, för såvidt det för Kungl. Biblioteket kan hafva något intresse att komma i besittning däraf. Det sålunda borttestamenterade tillfaller Kungl. Biblioteket på följande villkor:

a) Äganderätten till samlingen öfvergår visserligen vid den förstes af oss frånfälle till Kungl. Biblioteket, men vi förbehålla den efterlevande af oss, om han eller hon så önskar, att få såsom depositum omhänderhafva samlingen i hemmet, med skyldighet likväl för den efterlevande att, då begäran därom framställes, hålla samlingen för studier på platsen tillgänglig för Kungl. Bibliotekets chef och tjänstemän ävensom för de Goetheforskare, hvilka efter anvisning från Kungl. Biblioteket vilja begagna sig af samlingen.

I samband med bouppteckningen efter den af oss, som först aflider, äger Kungl. Biblioteket rätt att, därest ej sådan finnes förut, låta upprätta en katalogisk förteckning öfver samlingen.

b) I den efterlevande donator sålunda förbehållna nyttjanderätt till samlingen inbegripes äfven full frihet för denne att, till dess samlingen öfverflyttas till Kungl. Bibliotekets lokal, handhafva vården om samlingen på det sätt, som synes honom eller henne bäst gagna samlingens förkofran; och är det alltså donatorernas vilja att hvad som af den efterlevande af dem förvärfvas till komplettering eller förökande af samlingen och införlifvas med denna jämväl tillhör Kungl. Biblioteket på de villkor detta testamente innehåller.

c) Då den efterlevande af donatorerna aflidit, skall hela samlingen snarast möjligt öfverlämnas till Kungl. Biblioteket. Om våra barn eller något av dem skulle önska att, då öfverflyttningen sker, såsom minne undantaga ett eller annat nummer i Goethesamlingen, såsom t. ex. någon upplaga af Goethes samlade skrifter eller något duplettexemplar, som ej för Kungl. Biblioteket anses hafva särskildt värde, skola de vara berättigade därtill, efter samråd med Kungl. Bibliotekets chef. Denna rätt får dock icke utsträckas till att omfatta några af de stora dyrbarheterna inom samlingen ej heller några nummer, som i afsevärd grad bryta någon bibliografisk serie.

Enahanda rätt att ur samlingen uttaga något minne skall, om öfverflyttandet till Kungl. Biblioteket sker under det den efterlevande af oss donatorer disponerar samlingen, tillkomma denne efterlevande.

d) Under den tid samlingen vårdas af den efterlevande af oss, skall denne på sin bekostnad hålla samlingen till betryggande belopp försäkrad mot brandskada och stöld, dock ej till högre belopp än Tjugufemtusen (25,000) kronor.

e) Sedan samlingen öfverflyttats till Kungl. Biblioteket, skall den därstädes sammanhållas som ett helt för sig under benämning »Fr. Vult von Steijerns Goethesamling». Vi uttrycka därjämte den önskan att, såvidt det anses bibliotekstekniskt lämpligt, allt förut inom olika afdelningar å Kungl. Biblioteket befintligt Goethetryck förvaras tillsammans med »Fr. Vult von Steijerns Goethesamling», hvilket ytterligare skulle bidra till att befordra donationens syftemål.

Stockholm den 20 maj 1915.

Gerda Vult von Steijern.

Fr. Vult von Steijern.

Att Herr Direktören Fr. Vult von Steijern och hans hustru Fru Gerda Helena Vult von Steijern, född Söderberg, hvilka vi personligen känna, denna dag i begges vår gemensamma närvaro vid fullt och sundt förstånd och af fri vilja förklarar förestående handling innefatta deras yttersta vilja och testamente samt handlingen därpå undertecknat, varder af oss för ändamålet tillkallade vittnen intygadt:

K. J. Carlsson.

Vitus Nyman.

At the first of the year the ...
the ...
the ...

A. V. ...

The ...
the ...
the ...

The ...
the ...

The ...
the ...

The ...
the ...

The ...
the ...

The ...
the ...

